БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 45 (8267)
ФЕВРАЛИИН 22
ПЯТНИЦА
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

1957 МАРТЫН 1957
3
ВОСКРЕСЕНЬЕ

БМАССР-эй нютагай Соведүүдтэ һунгаха үдэр

Һү ехээр һаахын түлөө эрид тэмсэе

Үбэлэй үедэ һү 2 — 2,5 дахин ехээр һааха гэһэн зорилгые республикын хэдэ хэдэн колхозууд, МТС-үүд мүнөө амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Энэ жэлэй январь һарын дүнгөөр аймагууд хоорондын социалистическэ мүрысөөндэ Бичурын, Зэдын аймагууд түрүү һуури эзэлжэ, республикын Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг абаа. Эдэ аймагуудай түрүү колхозууд бүришье ехэ амжалта туйлаа. Тэдэнэй тоодо Молотовой, Сталинай нэрэмжэтэ (Бичура), Боргойн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ (Зэдэ) ба бусад колхозууд оролсоно. Мүн Пограничнa, Цагаан-Усанай, Гашейн, Охин-Булагай, Тарбагатайн МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд һү һаалгые дээшэлүүлхэ тушаа яһала оролдожо, харьяата колхозуудынь энэ жэлэй январь соо нёдондонойхиһоо нилээд ехэ һү һааһан байна. Тэрэшэлэн һү ехээр һаадаг һаалишадшье мүнөө яһала олон боложо байнхай. Тэдэнэй дунда Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Б. Цыденов, Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Ц. Дашиева, Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой һаалишан Л. Гармаева, Бичурын аймагай «Коммунизм» колхозой һаалишан Д. Гармаева, Хоринн аймагай «Улаан Одон» колхозой һаалишан Д. Ешинимаева болон бусад оролсоно.

Ондо ондоо аймагуудһаа жэшээ абажа харуулһан эдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл хадаа үбэлдөө хаа хаанагүй һү ехээр һаажа болохо байһые гэршэлнэ. Тиимэһээ үнеэдые имагтал һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхэ, зүбөөр һааха хэрэгтэй болоно. Тиихэ арга бии гү? Хүсэд бии. Нэгэдэхеэр, нёдондонойхитой сасуулбал һураггүй ехэ үбһэ тэжээл бэлдэгдээ. Хоёрдохёор, колхозууд өөрын зоотехнигүүдтэй болоо. Гурбадахяар, фермэнүүд, гүүртэнүүдтэ үнэн сэхэ, ажалша бэрхэ һаалишад хүдэлнэ.

Иигээд байхада һү ехээр һаахын тулада үшөө юун хэрэгтэйб? Оролдолго хэрэгтэй. Аймагуудай партийна, советскэ органууд, МТС, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һү һаалгые эрид дээшэлүүлхын тулада бухы хүсөөрөө тэмсэхэ, доторойнгоо арга боломжонуудые бараниень ашаглаха ёһотой. Гэхэ зуура, зарим аймагуудай бодото байдалые хараад үзэхэдэ, хэды ехэ арга боломжотой байбашье тэрэниэ хэрэглэнэгүй. Тиимэ аймагуудай тоодо түбхын түрүүндэ Түнхэнэй аймаг оролсоно. Энэ аймаг ажахын шэнэ жэлэй гараһанһаа хойшо һү һаалгаар ходо хожомдожо, республика дотор һүүлшын һуури эзэлһээр. Хэтэрхэдээ февралиин түрүүшын үдэрнүүдтэ январиин һүүлшын үдэрнүүдэйхиһээ бага һүн тэндэ һаагдаа. Түнхэнэй колхозууд юундэ бага һү һаанаб, али малынь үбһэ тэжээлээр дутана гү? Үгы. Колхозуудынь үбһэ, солоомоор ехэ байхаһаа гадна, малда эдюулхэ таряа талханайшье зүйлөөр яһала элбэг. Теэд тэндэхи колхозууд энэ ехэ арга боломжоёо хэрэглэжэ шадаагүй, үнеэдэй харууһалга, эдеэлүүлгые зүбөөр эмхидхээгүй байха юм. Тиихэдэнь аймагай партийна, советскэ органуудай хүтэлбэрилэгшэд һү һаалгые эрид дээшэлүүлхэ тушаа колхозуудай правленинүүд, партийна эхин организацинууд, МТС-үүдэй дирекцинүүдһээ, мүн мал ажалай мэргэжэлтэдһээ шанга эрилтэ хэнэгүй.

Үнеэдые эдеэлүүлгэ, уһалалгые зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй дээрэһээ һү багаар һаажа байһан иимэ баримтанууд гансашье Түнхэндэ бэшэ, мүн ондоошье аймагуудта үзэгдэһөөр. Яруунын, Хоринн, Хэжэнгын, Байкало-Кударын ба бусад аймагуудай зарим колхозууд һүүлэй үедэ үнеэдтээ силосшье эдюулхэеэ болишоо. Гадна, һаамхай үнеэдтэ буйлуулагдаагүй тэжээл үгэнэ, сэб хүйтэн уһа уулгана. Хэжэнгын аймагай Хрущевой, Хоринн аймагай Кировэй, Сталинай, Байкало-Кударын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд эгээл иимэ байдалтай. Эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һү ехээр һаахын түлөө яһала тэмсэнэбди, бүхы оролдолгоёо гарганабди гэжэ ходо хэлэдэг заншалтай. Теэд бодото байдалыень хаража үзэхэдэ, тэндэ һүнэй түлөө тэмсэл ябуулагданагүй ха юм. Иигэжэ хии хооһон үгэ хүүр гаргаад лэ, ажалдаа ямаршье хубилалта хэдэггүй заншалтай эбсэжэ болохогүй.

Һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөе бодотоор хүтэлбэрилхэ, зоотехническэ заабаринуудые, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые нэбтэрүүлхэ, гээгдэнги колхозуудые, фермэнүүдые түрүү зэргэдэ гаргахын түлөө илангаяа ехэ оролдолго гаргаха гээшэ партиин айкомуудай, аймгүйсэдкомуудай, МТС-үүдэй шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Тиихэдэ үнеэдые тогтоогдоһон рационой ёһоор эдеэлүүлхэ, тэжээлыень заатагүй буйлуулан амтаруулха, бүлеэн уһаар уһалха, зүбөөр һааха, дэлэнгыень нидхэрхэ, эльбэхэ гэхэ мэтын заабаринуудые заатагүй сахиха шухала. Мүн фермэ, гүүртэ бүхэн тэжээл хэхэ кормушкануудтай байха ёһотой. МТС-үүд, колхозуудай зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэд ехэнхи сагаа фермэ, гүүртэнүүдээр үнгэргэжэ, һаалишадай ажал хүдэлмэриень хинан шалгаха, тэдэнэрые мал харууһалха, эдеэлүүлхэ гуримтай һайса танилсуулха уялгатай гээшэ.

КПСС-эй ЦК-һаа, СССР-эй Министрнүүдэй Соведһээ

Гүрэнэй элитэ ехэ ажал-ябуулагша, КПСС-эй Центральна Комитедэй гэшүүн, СССР-эй Госэкономкомиссиин Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо — СССР-эй Министр, СССР-эй Гостехникын Түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр Вячеслав Александрович Малышев хүндөөр үбшэлжэ, 1957 оной февралиин 20-до наһа бараа гэжэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет ехэ гашуудалтайгаар мэдээсэнэ.

КПСС-эй **ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.**

СССР-эй **МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ.**

Олон үхибүүдтэй эхэнүүдтэ „Эхэ герой" гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэ олгогдобо

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1957 оной февралиин 18-най Указаар Бурят-Монголой АССР-һээ доро дурсагдаһан эхэнүүдтэ «Эхэ герой» гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэ олгогдоо. Тиихэдэ «Эхэ герой» гэһэн орден, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота тэдэндэ барюулагдаха юм. Эдэнэр арба ба арбанһаа олон үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлээ:

1. **Дьячек** Мария Павловнада — Хойто-Байгалай аймагай Душкачан тосхоной гэрэй эзэн эхэнэртэ.
2. **Малкова** Екатерина Григорьевнада — Баунтын аймагай Муя посёлогой гэрэй эзэн эхэнэртэ.
3. **Матюхина** Анастасия Григорьевнада — хүдэлмэрилэгшэдэ, Улан-Удэ город.

(ТАСС).

Советскэ Союзай, Болгариин Арадай Республикын Правительственна делегацинуудай хэлсээн

Хани ёһоор Советскэ Союзда айлшалжа ерээд байһан, Болгариин Арадай Республикын Правительственна делегацитай СССР-эй Правительственна делегациин хэлсээн Москвагай Кремльдэ февралиин 20-до үргэлжэлүүлэгдээ.

Советскэ Союзай болон Болгариин Арадай Республикын ахадүүгэй харилсаа хүгжөөхэ асуудалнуудаар, уласхоорондын мүнөөнэй байдалай хүгжэлтэдэ хамаатай асуудалнуудаар хөөрэлдөөн хэлсээнэй үедэ үргэлжэлөө. «Советскэ Союзай болон Болгариин Арадай Республикын Правительственна делегацинуудай хэлсээн тухай Деклараци» нэгэн дуугаар зүбшэн абтаһан байна.

Хэлсээн хани халуун, үгэеэ хүсэдөөр ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө.

Болгариин Арадай Республикын Правительственна делегациин хүндэлэлдэ зорюулан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин уулзалга хээ

Болгариин Арадай Республикын Правительственна делегациин хүндэлэлдэ зорюулан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, Кремлиин Ехэ Ордон соо февралиин 20-ной үдэшэ уулзалга хээ.

Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Антон Югов, Болгариин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Тодор Живков, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Георгий Чанков болон бусад уулзалга дээрэ байгаа.

Советскэ талаһаа нүхэд Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев, Д. Т. Шепилов, Н. М. Шверник, А. Б. Аристов, Н. И. Беляев, П. Н. Поспелов, Министрнүүд болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд уулзалга дээрэ байлсаа.

СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгын зурганнуудые толгойлогшонор, Посольствонуудай хүдэлмэрилэгшэд, профессор Эрих Корренс түрүүтэй Германиин Национальна демократическа фронтын делегаци, тэрэшэлэн советскэ болон хариин оронуудай журналистнууд айлшад боложо байлсаа.

Болгариин Арадай суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ Георгий Дамяновай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловай элүүр мэндэ байхын түлөө уулзалгын үедэ духаряанууд баригдаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин үгэ хэлэжэ, айлшадаа амаршалаа.

Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Антон Югов харюугай үгэ хэлээ.

(ТАСС).

Советскэ Союзай, Болгариин Арадай Республикын Правительственна делегацинуудай хэлсээн тухай Декларацида, мүн Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин, Болгариин Коммунистическэ партиин делегацинуудай хэлсээн тухай Мэдүүлгэдэ гар табигдаба

Советскэ Союзай, Болгариин Арадай Республикын Правительственна делегацинуудай хэлсээн тухай Декларацида Кремлиин Ехэ Ордон соо февралиин 20-до гар табигдаа.

Советско-болгарска Декларацида СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Антон Югов гар табяа.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин, Болгариин Коммунистическэ партиин делегацинуудай хэлсээн тухай Мэдүүлгэдэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев, Болгариин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Тодор Живков гар табяа.

Декларацида гар табилгын үедэ олон тоото тусхай тушаалта хүнүүд, хэблэлэй түлөөлэгшэд байлсаа.

(ТАСС).

ВЦСПС-эй ПРЕЗИДИУМДЭ

Ниитын эдеэ хоолой асуудалаар болоһон Бухэсоюзна зүблөөнэй дүнгүүд тухай

Ниитын эдеэ хоолой асуудалнуудаар Бухэсоюзна зүблөөн энэ оной январиин 23—26-да Москвада болоо. Тус зүблөөнэй хүдэлмэриин дүнгүүдые ВЦСПС-эй Президиум зүбшэн хэлсээ.

Бухэсоюзна зүблөөнэй дүнгые, мүн хандалгые столовонуудай, чайнануудай, кафенүүдэй, ресторануудай, закусочнануудай хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэхыень профсоюзна организацинуудые ВЦСПС-эй Президиум уялгалаа.

Ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри бүри һайжаруулхыень профсоюзна организацинуудта дурадхагдаа.

Республикануудай худалдаа наймаанай министерствонуудтэй, хизаарай, областиин, городой худалдаа наймаанай управленинүүдтэй, эд хэрэглэгшэдэй обществонуудай союзуудай правленинүүдтэй хамта профсоюзна организацинуудай эдэбхитэдэй болон ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй городской болон районно зүблөөнүүдые үнгэргэжэ, тэдээн дээрэ бүхэсоюзна зүблөөнэй дүнгүүдые, тэрээндэ хабаадагшадай хандалга зүбшэн хэлсүүлхыень профсоюзуудай соведүүдтэ һанамжалан дурадхагдаа.

Ниитын эдеэ хоолой предприятинууд болон организацинуудай коллективүүдэй бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ туйлахаар тогтоогдоһон хараануудые СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствотэй болон Центросоюзтай хамта хубилгахыень гүрэнэй худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй, мүн эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай Центральна Комитедүүдтэ даалгаха гэбэ.

(ТАСС).

Манай кандидадууд

Оролдосотой нүхэр

Нютагай Соведэй депутадта кандидадаар хэниие дэбжүүлхэмнайб гэһэн асуудалай табигдахада, колбаса хэдэг заводой хүдэлмэрилэгшэд цехын мастер Людмила Ивановна Карнаковагай нэрые эгээн түрүүн дурдаһан байгаа.

— Энэ нүхэр манай найдабариие харюулжа шадахал байха, — гэжэ һунгагшад нэгэн дуугаар суглаан дээрээ хэлээ һэн.

Эдэ үгэнүүд дэмы хэлэгдээгүй. Хоёр жэлэй саада тээ болоһон һунгалтада Улан-Удын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэрилэгшэд Людмила Ивановнае Пригороднэ райсоведэй депутат болгожо һунгаһан байгаа.

— Найдабарииетнай харюулхын тулада оролдолго гаргахаб, — гээд хэлэһэнээ бэелүүлжэ ороһон юм.

Манай депутадууд — арад зоной зарсанар мүн. Людмила Ивановна һунгагшадайнгаа найдабариие харюулхын тулада ехэ оролдолго, хэшээл гаргадаг.

Нэгэтэ ажалһаа гэртээ харижа ябахадань, заводой хүдэлмэрилэгшэ Лена Ладыжинская уулзаад, иимэ гуйлтатайгаар хандаба:

— Людмила Ивановна, та депутат хадаа намда туһалыт. Бишыхан басагаяа яслида оруулха ябуулга хэхэдэм бүтэнэгүй.

Людмила Ивановна тэрэ үдэртөө яслида ошожо, хүтэлбэрилэгшэдтэйнь хөөрэлдөөд, ганса эхэнэрэй бишыхан басагые яслида байлгаха болгоо.

—Һайн даа, Людмила Ивановна. Басагамни яслида ябана, — гэжэ Лена Ладыжинская депутадтаа баясхалан хүргөө һэн.

Улад зоной баясхаланда хүртэхэ гээшэ ямар ехэ зол бэ! Людмила Ивановна иимэ баясхаланда оло дахин хүртэһэн байха. Комбинадай тарна цехын хүдэлмэришэн нүхэр Иванов депутат Карнаковагай оролдолгын ашаар байратай болоһондоо ехэ баяртай, урматайгаар ажаллажа ябадаг. Гэр байрын асуудалаар депутадтаа олон хүнүүд хандана. Тэдэнэй гуйлтые хангуулха зорилгоор ехэ ябуулга хэдэг байха юм. Байрын хомор, дутамаг дээрэһээ зарим гуйлта хангахын аргагүй байдагынь элитэ. Гэбэшье, энэмнай саг зуурын бэрхэшээл болоно. Зургаадахи табанжэл соо манай орон дотор хэзээ хэзээнэйхиһээ олон гэр байра баригдахаар хараалагданхай. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ Улан-Удын мяха-консервын комбинадта хамта дээрээ 1238 квадратна метр гэр байра баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа һаа, энэ жэлдэ хоёр дахин шахуу ехэ барилга хэгдэхэ.

Иимэрхүү шухалын шухала асуудалнуудые Людмила Ивановна һунгагшадтаа ходо тайлбарилан ойлгуулжа байдаг.

Людмила Ивановна ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, коллективэй дунда культурна хүдэлмэри ябуулха уялгаяа һайнаар дүүргэнэ.

— Наһаараа дүшэ гарабашье, сэдьхэл зүрхөөрөө залуу зандаа,— гэжэ тэрэнэй нүхэд хэлсэдэг.

Һаяшаг Людмила Ивановнагай ажабайдалда ехэхэн үйлөөтэй ушар болоо: үнинһөө хойшо бодожо шэбшэжэ ябаһан юумэнь хүсэлдөө. Заводой коммунистнууд партийна суглаан дээрээ тэрэнэй мэдүүлгые хаража үзөөд, Коммунистическэ партиин гэшүүндэ кандидат болгон абаа.

«Оролдосотой хүн олондоо хүндэтэй» гэжэ хүн зон зүб хэлсэдэг гээшэ. Эгээл иимэ, олондоо хүндэтэй болоһон Людмила Ивановна Карнаковае заводой хүдэлмэришэд Пригороднэ райсоведэй депутадта кандидадаар гурбадахяа дэбжүүлбэ.

М. Саридыков.

Дуршэлтэй малшан

Үльдэргын «Коммунизм» колхозой гэшүүд үргэн суглаан дээрээ Яруунын аймагай Соведтэ Зүүн Үльдэргын һунгуулиин 3-дахи округһоо колхозойнгоо үнинэй малшан, дүршэл шадабари ехэтэй һаалишан Дарима Галсановае депутадта кандидат болгожо үгэеэ нэгэдэн дэбжүүлһэн юм.

Колхозникуудтаа хүндэтэй, нютагайнгаа зоноор дэбжүүлэгдэһэн Дарима Галсанова Зүүн Үльдэргэдэ үгытэй Доржын Галсанай бүлэ соо 1910 ондо түрөө һэн. Эгэшэ аха хоёроо дахажа, хоёр дүүнэрээ дахуулжа, улаан сурба бүлэ дотор хара багаһаа хахархай хадхажа, арһа элдэжэ, ажалша шангаар эдир бэеэ хүсөө бэлэй.

Нютагтаа колхозой тогтоходо бүлэтээ тэрээндэ ороһон юм. Колхозойнгоо ажалда үни удаан хүдэлмэрилжэ, бүгэдэндэ мэдээжэ, колхозоо бэхижүүлэгшэдэй нэгэн болоо.

Һүүлэй 15 жэлдэ һаалишан байжа, холын гүүртэ дээрэ ажаллаа. Үнгэрэгшэ 1956 он соо 955 ажалта үдэр олоһон байгаа. Даажа байдаг 15 үнеэнһээ 14 тугал абажа, тобир тарганаар түлжүүлээ һэн. Нютагай үнеэн бүриһөө 887 литр һү һааһан байна. Энэ жэлэй гараһаар һү ехээр һаажа байна. Дарима үнеэдээл хараад байдаггүй, үбһэ, таряа хуряалгада ходо хабаададаг.

Галсанова Дарима 6 хүүгэдэй эхэ болонхой. Нүхэрынь наһа баража, эдэ хүүгэдые хүмүүжүүлхэ хэрэг эхын харюусалга дээрэ үлэһэн юм. Теэд Дарима үхибүүдээ ажалша бэрхээр хүмүүжүүлжэ, һургажа байна. Тэрэнэй гурбан үхибүүд Үльдэргын дунда һургуулида һурадаг. Тэдэнэр номдоо оролдосотой, ажалша, журамтай гэлсүүлжэ өөгшөөгдэн ябадаг даа. Үхибүүдэйнгээ нарай байхадашье Дарима ажалһаа холодоогүй, хүүгэдээ тэбэрээд гэртээ миин һуужа байгаагүй юм. Олоной эхэ, оролдосотой ажалшан Дарима Галсанова дүй дүршэлөөр баян. Һунгагшадайнгаа этигэл найдабариие Даримын бүрин харюулхань дамжаггүй.

Зүүн Үльдэргэдэхи һунгуулиин округой һунгагшад колхозойнгоо үнэн сэхэ басаган Дарима Галсановае аймагай Соведтэ нэгэн дуугаар һунгаха гэжэ үнэн зүрхэнһөө хүсэжэ байна.

Ц. Номтоев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Хоринн аймагай Анаагай сомоной Соведэй депутадта кандидадууд **Б. С. Дугаров, Д. Ш. Батуев,** Сэлэнгын аймагай Үбэр Зөөхэйн сомсоведэй депутадта кандидат һаалишан **Ц-Х. Дампилова,** Улан-Удын горсоведэй депутадта кандидат **М. И. Суданова,** Городской райсоведэй депутадта кандидат **Б. Б. Цыденов.**

БАЯН ДЭЛГЭР БАЙДАЛАЙ ЗАМААР

(Хоёр һунгалтын хоорондо Юрөө нютагта болоһон хубилалта)

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой эрхим хонишон комсомол Б. Ваниев.

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй һунгалтада бэлэлдэжэ байһан эдэ үдэрнүүдтэ депутадууд болохо кандидадуудтай уулзаха һунгагшадай суглаанууд зарлагдажа, үнгэрһэн һунгалтаһаа хойшо туйлаһан амжалта, илалтаа дунлэжэ, дутуунуудаа элирүүлжэ байна.

Хоёр жэл гээшэмнай ехэшье болзор бэшэ. Тиигэбэшье ажахыгаа, соёл культураяа хүгжөөхэ, арад зоной͏нгоо ажана байдал улам һайжаруулха хэрэгтэ энэ богонихон болзор соо Совет ороной ажалшад ехэ юумэ хээ, хээжэ байнхай.

Үнгэрэгшэ һунгуулиин кампаниин үедэ өөһэдынгөө түрүү хүнүүдые нютагай Соведүүдэй депутадууд болгон дэбжүүлхэ зуураа, Сэлэнгын аймагай Юрөө нютагай һунгагшад малнай ашаг шэмэ багаар үгэнэ, колхоз доторойнай бүхы арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэһэн юм. Үнэхөөрөөшье, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 1954 ондо гектар бүриһөө 7—8 центнер таряа абаһан, үнеэн бүриһөө 500—600 литр һү һааһан, хонин бүриһөө килограмм хахад тухай нооһо хайшалһан байгаа.

Һунгагшадай захяа бэелүүлэн аймагай, сомоной Соведүүдэй депутадууд колхозой правленитэй, партийна эхин организацитай хамта ажахынгаа гол һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ гол анхаралаа хандуулһан байна.

Нэн түрүүндэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй байба. Тиихын тула 1955 ондо хэдэн зуугаад гектар шэнэ газар хахалагдажа, тэжээл болохо ногоонууд, орооһо таряан, кукуруза ехээр таригдадаг болоо һэн. 1955 ондо 300 гектарта кукуруза таригдаһан юм. 1956 ондо тэжээлэй орооһо таряан, бусад ургамалнууд 1300 гектарта, орооһото культуранууд 2500 гектарта таригдаһан байгаа. Газарай һайнаар элдүүрилэгдэһэн дээрэһээ, ганганги зун болоошье һаань, тарилгын гектар бүриһөө 9,2 центнер орооһо таряан хуряагдаһан, малай тэжээл ехээр бэлэдэгдэһэн байна.

Орооһо таряа, тэжээлэй культурануудые ехээр ургуулжа абадаг болоһон дээрэһээ, колхозой бүхы һалбаринууд түргэнөөр хүгжэжэ эхилээ.

Хонин ажал—колхозой ажахын гол һалбари

Талын Булагай наада захын халзай малаан хада гүбөөнүүдые бүрхөөн, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой 26 мянга гаран хонин һүрэг үбэл зунгүй бэлшэжэ ябадаг. Хонин ажал—энэ колхозой эгээн олзо ехэтэй, гол һалбаринь болонхой. Ажахын 1955 оной октябриин 1-дэ тус колхоз 22336 хонитой байһан һаа, үнгэрэгшэ жэлэй октябриин 1-дэ 26039 толгой хонитой болоһон байба.

Колхозой 3 миллион 300 мянган түхэриг олзоһоо 2 миллион хахадынь хонин ажалһаа абтаһан байна. Хонидойнгоо тоое олошоруулхатаяа хамта, тэдэнэй үүлтэр һайжаруулха хэрэгтэ Юрөөгэй сомоной Соведэй депутадууд, колхозой правлени болон партийна эхин организаци саг үргэлжэ анхарал табидаг. Мүнөө бүхы хонидойнь хахад шахуу нарин, нарибтар нооһотой болонхой. Тиигэжэ нёдондо жэл гүрэндэ худалдаһан 500 центнер нооһоной 70 гаран процентнь нарин, нарибтар байгаа.

Хонидые зүбөөр харууһалха, эдеэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал ехээр, хандуулна. Хонидой байха олон байра шэнээр баригдаа, хуушан байранууд һэльбэгдэн заһагдаа. Үбһэ тэжээлээр элбэг туладаа, хурьгалха дүтэлһэн, хурьгалһан эхэ хонидто нэмэлтэ тэжээл үгтэнэ.

Энэ оной январиин тэнгэһээ хойшо мүнөө болотор дүрбэ мянга шахуу эртын хурьгад абтаад байна. Түл гарзалуулхагүйн тула хонидойнгоо хашаа соо сүүдхэлжэ дежурилна. Түл абалгын энэ харюусалгатай үедэ хонишодтоо туһаламжа үзүүлхын тула олон комсомолшууд хонидой отарануудта ошожо, сакманщигууд, хонишод болоод, хүдэлжэ захаланхай.

Колхозой правлениин, бүхы эдэбхитэдэй анхарал мүнөө хонин ажалда хандуулагдаад байна. Энэншье гайхалтай бэшэ. Юундэб гэхэдэ, хонишодой үнэхөөрөө халуун хаһа ороод байна. Хурьгадаа, бүхы түлнүүдээ гарзалуулангүйгөөр, хамаг хонидоо зүбөөр харууһалжа, адуулжа, эдеэлүүлжэ, тобир тарганаар ондо оруулбал колхозоймнай олзо бүри ехэ болохо гэжэ эндэхи колхозник бүхэн һайн мэдэнэ.

Зунай ааяма халууншье, үбэлэй янгинама хүйтэншье байг хамаагүй — хонишо хүн гэртэ шэбээлээд һуудаггүй, хонин һүрэгөө туугаад лэ зунай сагта һэбшээтэй һэрюун газар, үбэлэй сагта наруули игаабари газар бэдэрэн ябадаг гээшэ. Хонишоной ажал хүндэшэгшье һаа, «мал хараһан ама тоһодохо» гэжэ бурят зоной хэлсэдэгэй ёһоор, хони харагшад колхоздоо ехэ олзо оруулдаг, ажалта үдэртөө ехэ мүнгэ, орооһо

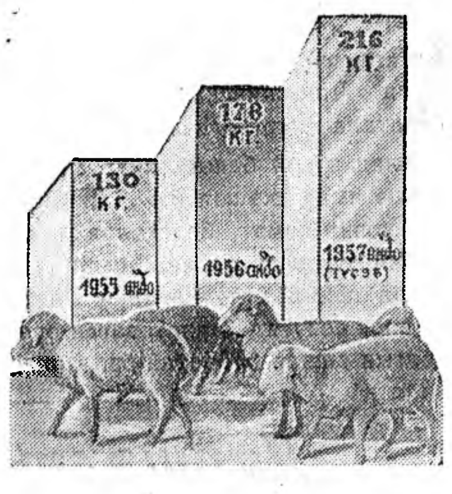

Эдлүүриин 100 гектар бүхэндэ абтаһан нооһон

таряа абадаг байха юм. Жэшээлхэдэ, Бадма Бальдировагай, Цыренбутэд Ачитуевагай, Бата Мункуевай бүлэнэр ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ гурба — гурба мянган ажалта үдэр олоод, тэрээндээ гуша — гушан центнер таряа, 14—16 мянган түхэриг мүнгэ, мүн бусад зүйлнүүдые абажа байна. Ажал хэрэгээрээ алдар соло олоһон түрүү хонишод Дулма Уханаева, Бүтэд Чойдонова гэгшэдые колхозой гэшүүд сомоной Соведэй депутадта кандидат болгожо дэбжүүлээ.

Суута һаалишадай хүдэлдэг фермэнүүдтэ

Һү ехээр һаахын түлөө социалистическэ мүрысөө нэгэнтэ бэшэ үүсхэһэн суута һаалишан Долгор Цырендоржиева тухай республикын һаалишан, малшан бүхэн дуулаһан, тэрэнэй фото зурагые газетэ, плакадуудһаа хараһан байха. Долгор Цырендоржиева энэ колхозой үүлтэртэ үнеэдэй фермэдэ хүдэлхэ зуураа, һү һаалгаар ехэ амжалта туйлаһан байна. Энэ һаалишантай сугтаа хүдэлжэ ехэ дүршэлтэй болоһон һаалишад эндэ олон. Сэлэнгын аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн түрүү һаалишан Пылжит Жалсанова эндэ ажалладаг. Депутадта кандидат нүхэр Жалсанова мүнөө үнеэн бүриһөө үдэр бүхэндэ 18 литр һү һаана. Дүршэлтэй һаалишад Пылжит Жалсанова, Бүргэд Лубсановаһаа мүн азлуу һаалишан, комсомол басаган Зоя Данзановашье гээгдэнэгүй.

Зүгөөр, урдань үсөөхэн лэ үүлтэртэ үнеэдтэ анхаралаа табяад, нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ һү ехээр абаха гэжэ оролдоггүй байгаа. Нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ 500 — 600 литрһээ дээшэ һүн һаагдадаггүй байһан юм. 2500 гаран толгой эбэртэ бодо малай миил 700 гараниинь үнеэд байгаа. Колхозой правлени һүүлэй хоёр жэл соо сомоной Соведэй депутадуудтай, колхозойгоо эдэбхитэдтэй, мэргэжэлтэдтэй хамта оролдолго гаргажа, бүхы үнеэдһээ һү ехээр һаадаг болохо хэмжээнүүдые абаһан байна. Малдаа тэжээл ехээр бэлэдхэхынгээ хажуугаар байрануудые олоор баряа. Үүлтэртэ үнеэдэй фермэһээ гадна, мүн бүхы һаалиин гүүртэнүүдтэ анхарал ехээр табигдажа, һү ехээр һаахын түлөө мүрысөөн дэлгэрээ.

Олон зоной эршэтэ ажалай үрэ удааншье болонгүй харагдаа. 1951 онойхиһоо нэгэ хахад дахин ехэ һүн 1955 ондо һаагдаһан юм. Үнгэрэгшэ ажахын жэлдэ 769 үнеэдэй толгой бүриһөөнь 1108 литр гэхэ гү, али урда жэлэйхиһээ 219 литрээр ехэ һүн һаагдаа.

Ажахын шэнэ жэлдэ һү ехээр һаахын түлөө тэмсэл бүри эршэмтэйгээр ябажа байнхай. Бүхы үнеэд элдэб янзын тэжээлээр, тусхай хэмжээтэйгээр эдеэлүүлэгдэнэ, дулаан байрада байлгагдана. Мүн һаалишадые урмашуулха хэмжээнүүд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Эдэ бүгэдын ашаар энэ колхоздо сүүдхэ соо 3 мянган гаран литр һүн һаагдана. Ажахын шэнэ жэлэй 4 һара соо үнеэн бүриһөө 394 литр һүн һаагдаа. Нёдондоной энэ үеынхитэй жэшэбэл, хамта дээрээ 128 мянган литр һүн ехээр һаагдаа.

— Зунайшье сагта иимэ ехэ һү һаадагаа һананагүйб. Үбэл байжал маслопромые абарба. Һүсэ хүргэдэггүй байгаа һаа, маслопромойхид абиртахын ехээр абиртаха һэн, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ, аймагай Соведэй депутадта кандидат Жамса Бальжинимаевич Ванкеев хөөрэнэ.

Депутадта кандидадуудай һунгагшадтаяа уулзажа байһан суглаанууд дээрэ: «Эдеэнэй дээжэ сагаан эдеэгээ улам ехээр билтаруулхын тулада олониитэ колхознигуудайнгаа эршэ хүсэ эмхидхэн элсүүлэгты» гэжэ һунгагшадынь кандидадуудта захина.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аймагай Соведэй депутадта кандидат түрүү һаалишан Пылжит Жалсанова.

Удааруулагдангүй шиидхэгдэхэ асуудал

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид нооһо, һү ехээр абадаг бололожо байбашье һаа, тарган мяха ехээр абаха гэһэн зорилгоёо хүсэд дүүргэжэ шадаадүй. Ажахын үнгэрһэн жэлдэ малаа бэлшээн таргалуулдаг болохо түрүүшын багахан алхам хэгдээ. Гүрэндэ тушааһан эбэртэ бодо малайнь шэгнүүр дунда зэргээр 320 килограмм, хонидойнь—47 килограмм, гахайнь—110 килограмм байгаа. Энэ колхоз хамта дээрээ 2 мянган центнер мяха нёдондо гүрэндөө тушааһан байгаа.

Ажахын 1954—55 ондо тус колхоз гахайгүй шахуу байһан юм. Нёдондо жэл гахайнуудайнь тоо 176 (тэрэ тоодо эхэ гахайнуудынь 26) болоһон байна. Урзанда гүрэндөө нэгэ гахай тушааһан һаа, нёдондо 90 толгой гахай тушаагдаа. Энэ колхоз 2300 шубуутай юм. Тиибэшье шубуунай, гахайн мяхан гүрэндэ багаар тушаагдана. Гахай олоор үсхэбэрилэн шахажа, тушаабал, олзо ехээр абаха аргатай. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, сомоной Соведэй гүйсэдком энэ шухала хэрэгые удааруулангүй шиидхэхэ зэргэтэй.

Тосхоной соёл культура хүгжэнэ

Ташир тосхондохи зэргэлээ олон гэрнүүдэй дундаһаа колхозой клуб холоһоо тобойжо илгаран харагдадаг. Энэ клубта колхознигууд үдэшэндөө сугларжа кино, элдэб наада зугаа харадаг, лекци, элидхэл шагнадаг юм. Клубай уншалгын зал соо шэнэ газетэ, журнал уншахаа ерэгшэд ходол олон байдаг.

Клубые даагша үүсхэлтэй комсомол Александр Галсанов эдэбхитэдэй коллектив эмхидхээд, тэрээндээ түшэглэн ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Клубай дэргэдэ дуунай, драмын, хатарай кружогууд бии болонхой. Тэдэ кружогуудта 60 гаран залуушуул хабаадалсана. Кружогойхид клуб соо зүжэг табихаһаа гадна, улаан булан, культбазануудта ошожо концерт харуулдаг.

Клубай, культбазын, улаан булангуудай хүдэлмэриие һайжаруулхын тула колхозой гэшүүд хамтынгаа суглаанай шиидхэбэрээр жэл бүри культфонддоо 50 — 60 мянган түхэриг гаргашалдаг. Мүнөө культбаза, улаан булангуудтань 20 радиоприемник табигданхай. Колхозой библиотекэдэ жэл бүри олон мянган түхэригэй ном худалдажа абтана. Клубайхидай наада табиха үедөө үмдэхэ хубсаһа худалдажа абахын тула нёдондо 35 мянган түхэриг гаргашалагдаа. Тэрээнһээ гадна, пианино болон хүгжэмэй ондоошье хэрэгсэлнүүд, зурагууд, мебель худалдан абтаа.

Жэл ерэхэ бүри колхозно бүлэ бүхэнэй соёл болбосорол улам хүгжэнэ. Мүнөө эндэ газетэ абадаггүй айл гэжэ үгы шахуу болонхой. Э... оной январиин 1-һээ «Юрөө... колхозник» гэжэ хэблэгдэмэл г... зетэ тус колхоздо гарадаг болоо.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колх... үтэлһэн колхознигуудтаа пенси т... тоонхой. Мүнөө тэндэ 57 ко... хозник пенси абана. Тэдэнэр... нёдондо жэлдэ олдоһон ажал... үдэрһөө 15600 ажалта үдэры... пенси болгон үгтөө.

Карл Марксын нэрэмжэтэ ко... хоздо эхин шатын, долоон жэл... һургуулинууд бии. Фельдшерск... врачебнэ участогууд, почто, ради... узел, хэдэн магазин хүдэлжэ ба... даг. Юрөө тосхондо арадай инте... лигенциин түлөөлэгшэд: багшана... врачууд, элдэб мэргэжэлтэд оло... Тэдэнэй дундаһаа 7 хүн зоотехн... гээр, агрономоор, ветеринара... ажаллана.

54 коммунисттай колхозой парти... на эхин организаци партиин ... съездын, КПСС-эй ЦК-гэй Плен... мүүдэй, ССР Союзай Верховно С... ведэй VI сессиин шиидхэбэрину... дые бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюу... жа, олониитэ колхознигуудай, нют... гай интеллигенциин, бүхы эдэб... тэдэй үүсхэл оролдолгые эмхид... элсүүлдэг байна. Коммунист... дай олонхинь мал ажал дээрэ х... дэлнэ. Колхозой шиидхэхы участ... гуудые партиин гэшүүд толгой... дог. Партийна организациин да... шалхы туһалагша—комсомолой о... ганизаци 62 гэшүүдтэй. Тэдэн... бултадаа шахуу колхоздоо һаал... шад, мал адуулагшад, хонишод б... лонхой, хүдэлжэ байдаг.

Колхозой агитпунктда

Һунгалтада бэлэдхэлэй хэгдэжэ, байһан мүнөө үедэ Ташар тосхоной агитпункт һунгагшадай дунда политическэ ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байна.

Колхозой гэшүүд, коммунистнууд өөһэдынгөө дундаһаа 17 түрүү хүнүүдээ аймагай, сомоной Соведүүдэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлээ.

Эндэхи һунгагшад хэгдээ, бүтээгдээгүй юумэнүүдээ, хүдэлмэридэхи дутагдалнуудаа сэхэ руунь элирүүлээд, өөһэдынгөө дэбжүүлһэн кандидадуудта тодорхой захяа даалгабаринуудые үгэнэ.

Аймагай, сомоной Соведүүдэй депутадуудта кандидадууд болгон дэбжүүлэгдэһэн нүхэдтөө Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ... шүүд иимэ захяа, даалгабари ү... бэ:

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэгэдэхи комплексно бригадын бригадир Д. Цынгунов (зүүн гарһаа), МТФ-гэй тоо бүридхэгшэ Н. Дамеев, һаалишан О. Жамьянова (баруун гарһаа) колхозой библиотекарь Е. Хазагаеваһаа (дундань) уншахаяа ном абажа байна.

1957 ондо таряан ажалай урга... мал ажалай ашаг шэмые эрид ехэ... дээшэлүүлхын тула:

ТАРЯАН АЖАЛААР

Орооһото культурын гектар ... хэнһөө 11 центнерһээ бага бэш... ургаса хуряажа, хамта дээрээ 36... центнер орооһо таряа абаха;

Кукурузын гектар бүриһөө ... центнер эшэ набша абаха, 300 ге... тарта зелёнко тариха. Тиигэжэ н... дондонойхиһоо хоёр дахин ехэ з... лёнко хуряажа абаха. Наран ... сэг, турнепс ехээр тариха, сабш... лангаа һайжаруулжа, гектар б... хэнһөөнь 9 центнерһээ доошо бэш... үбһэ хуряаха: нёдондо жэлэйхи... 35 мянган центнерээр дээшэ ү... тэжээл абаха.

МАЛ АЖАЛААР:

Хонидойгоо тоо жэл соо 5 мянг... толгойгоор олон болгожо, хам... дээрээ 600 центнер нооһо хайшалж... абаха. Тиихэдэ хонин бүриһөө 2... килограммһаа бага бэшэ нооһ... хайшалха, хонидойгоо үүлтэры... һайжаруулха хүдэлмэриие саашан... үргэлжэлүүлхэ; үнеэдэйнгээ тоо 8... болгожо, үнеэн бүриһөө дунда зэ... гээр 1400 литр һү һааха, тиигэж... эдлүүриин газарай 100 гекта... бүхэндэ 43,4 центнер һү абаха; э... лүүриин 100 гектар бүхэндэ мяха... абалгаяа нёдондонойхиһоо 4,6 цен... нерээр ехэ болгохо, нёдондонойхи... һоо хоёр дахин ехэ үндэгэ, мёд аб... ха зорилго ажахын энэ жэлдэ т... бигдаа.

Колхознигуудай гэр байры... ажаһуудалые улам һайжаруул... тэдэнэй культурна эрилтэнүүды... бүри дүүрэнээр хангадаг болох... малажалдахи ажал ехэтэй хүдэ... мэриие оньһожоруулха хэрэгтэ а... харал хандуулха шухала гэжэ һу... гагшад депутадта кандидат болго... дэбжүүлэгшэдтэ захина.

Урдаа табиһан зорилгоёо Юрө... гэйхид амжалтатайгаар дүүргэж... колхозойнгоо ниитын ажахые, хү... жөөхэ, колхознигуудай ажабайда... һайжаруулха хэрэгтэ амжалта ту... лахань дамжаггүй.

Б. Борисов.

Ташир нютагай барилганууд

Колхозой ниитын баялигай ургажа байһые һүүлэй хоёр жэлэй туршада хэгдэһэн барилгануудай тоо элеэр гэршэлнэ. Энэ үе соо тус бүридөө 750 хониной багтаха дүрбэн типовой байра, зуу—зуун үнеэдэй байха хоёр типовой байра, гахайн байра баригдаа. Силос дараха хэдэн траншейнүүд, 100 тонно багтаха нэгэ набтар башни, 200 тонно овощь багтаха шулуун байра, үнеэдые зундаа һааха һарабшатай байра, хонидые искусственна аргаар урэжүүлхэ хэдэн пунктнууд, 12 автомашинын байха гараж, хэдэн склад, мастерской баригдаа.

Энэл үе соо колхозой ниитын үйлэдбэриин барилгануудые барихынгаа хажуугаар, центрээ болбосон түхэлтэй болгохо, колхознигуудай байра байдалые бүри һайжаруулхын тула ехэ оролдолго гаргагдаһан байна. Холын гүүртэнүүдтэ малшадай байха 20 шахуу гэр колхозой мүнгэ зөөрөөр баригдаа. 3 культбаза, хэдэн улаан булан баригдаад, хүдэлжэ эхилэнхэй.

Сэнгэлиг һайхан сэсэрлиг Хамхаг аршаанай дэргэдэ нэгэ доро 12 хүнэй амарха амралтын гэр баригдажа, нёдондо 38 колхозник амарһан байна.

Иимэ юумэнүүд үнгэрэгшэ һунгалтын үедэ үгы байһан юм.

Колхозой центр—Ташир тосхоной үйлсэ бүхэндэ шэнээр бариһан, ехэ сонхотой байшан гэрнүүд харагдана. Тэндэхи пилорама колхозой, колхознигуудай хэрэглэмжые хюрөөдэмэл модоор хүсэд хангадаг. Эндэ модо, түмэр дархалха мастерскойнууд, оньһожоруулагдаһан тээрмэ, дизельнэ двигательтэй электростанци хүдэлдэг.

Тиигэбэшье электростанциин хүсэниинь багадаад, улам ургажа байгаа колхозно үйлэдбэриин эрилтэнүүдые хүсэд ханганагүй. Ажахынгаа бүхы һалбаринуудые хүсэд оньһожоруулхын тула электрын хүсэ ехээр хэрэглэхэ ёһотой болоно. Энэ асуудалые колхозой правлени, партийна эхин организаци болон депутадууд мүнөө шиидхэжэ байнхай.

Гадна, ажахын энэ жэлдэ 1500 хониной байха хоёр байра, зуу — зуун үнеэнэй байха 2 байра, 200 үүлтэртэ үнеэдэй байха 4 рядтай байра баригдахаар хараалагдаад, модо шулууниинь бэлэдхэгдэжэ байна.

Мүн энэ жэлдэ амаралтын гэр ехэ болгогдохо, зун болотор колхозой нарайлалгын гэр ашаглалгада үгтэхэ, малшадай тосхондо 10 гэр, бани шэнээр баригдаха.

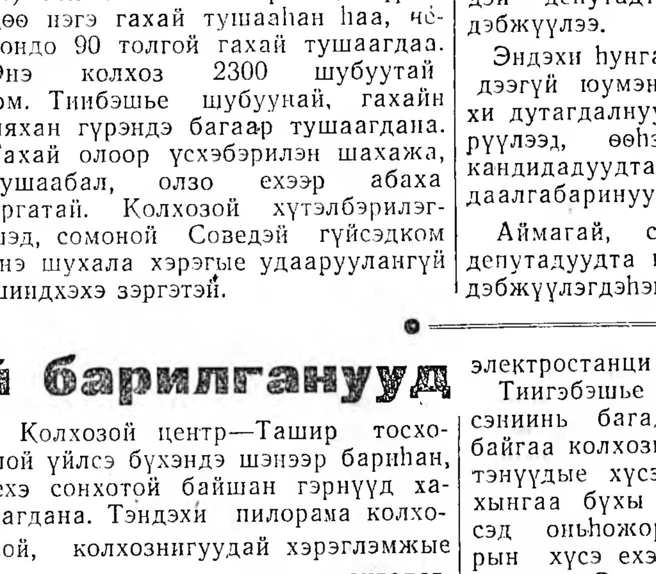

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) колхозой гараж харагдана. (баруун гарһаа) аймагай Соведэй депутадта кандидат колхозой түрүүлэгшэ Ж. Б. Ванкеев эдэбхитэдтэй хамта колхозой барилгын түсэб зүбшэжэ байна. М. Минеевэй фото.

Зориһондоо хүрэдэг залуушуул

Мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэдэй клуб. Алтаар шэргэдэһэн гоё һайхан люстрэнүүдһээ электрын гэрэл сасарна. Һайндэрһэеэр хубсалһан хүнүүд һуурида һуужа, хүшэгын нээгдэхые хүлеэнхэй. Уданшьегүй улаан хилэн хүшэгэ хоёр тээшээ аалиханаар лжорон нээгдэбэ.

Баянай ирагуу һайхан аялга дор залуухан хоёр басагад «колхозой частушка» гэһэн дуу ханхинаса дуулаха зуураа, хоёр тээшээ халба рэн хатар наада солбон түргөөр бадахадань нэрьемэ альгаташалан болоно...

— Энэл даа, манай колбасна заводой түрүү бригадир Маша Мальцева гэдэг, — гэжэ харагшадай нэгэн хажуудаа һууһан нүхэртөө хэлэбэ.

—Манай консервын заводто ажалдаашье түрүү, ажабайдалдаашье хүхюун залуушуул олон—гэжэ тэрэнь харюусаба.

— Танайда хэдышье бии һаань, манай Машын бригада ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг хэдэн һара удаагуур барижа ябана. Иимэ басагые районно Соведэй депутадта кандидат болгонгүй яахаб даа, — гэнэ.

Иимэ хөөрэлдөөн үнгэрэгшэ амаралтын үдэр үнгэрһэн һунгагшадай бэшэр дээрэ болоо һэн. Үнэхөөрөөшье Мария Мальцевагай ажал хэрэг амжалтатай, олондо жэшээ боломоор.

— Колбасна заводой механическэ цех. Хэдэн зэргэлээгээр табигдаһан столнуудта саб сагаан халаад үмдэһэн хүнүүд хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй нэгэндэ Мария Мальцевагай комсомольско бригада хүдэлмэрилжэ байба.

Маша басаган сагаан халаадайнгаа хамсые саб байса шуужархинхай, шамдуу түргэнөөр ажаллана. Өөрөө шприцэй оньһые оншотойгоор татажа, татамал мяха гэдэһэнүүдтэ шадамараар хэнэ. Стол дээгүүр

годиролдон хэбтэһэн болгогдоогүй колбасануудые бэшэ басагадынь 25—30 сантиметр утатайгаар уяжа, рамада үлгэнэ.

—Маша, февраль һарада хэр зэргэ гаралсахаар бибди? Шимнай тухайлаа ёһотойш, — гэжэ хажуудань колбаса уяжа байһан Нина Молокова өөрөө мэдэһэншье һаа, асууба. Машын харюу хэлэжэ үрьдээгүй байтар рамада колбаса үлгэжэ байһан Дина Астраханцева «һунгалтын урда тээ, эгээл энэ үедэ Улаан тугаа алдаа һаа, одоол бүтэхэгүй бшуу. Энээниие ойлгохо ёһотойбди»— гэжэ сортоотойхоноор хэлэнэ.

— Дина тон зүб хэлэнэ. Мүнөө Машаяа райсоведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээд байхадаа һунгалтын үдэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтаха зэргэтэйбди—гэжэ Феня хэлээд, колбасатай рамаяа түлхин, болгодог камерада абаашана....

Эдэ хөөрэлдөө яаралгүйгөөр шагнаһанайнгаа һүүлдэ бригадир басаган энеэбхилэн иигэжэ хэлэбэ:

— Январь соо даалгабаряа 150 процент дүүргээ хадаа, февральда 200 процент дүүргэхэбди гэжэ хэлсэе. Тэрэние туйлаал һаа, комсомольско бригадынгаа нэрые дээрэ үдгэхэбди.

Ажал хэрэгтээ үнэн сэхээр хандадаг, эбтэй эетэй энэ бригадынхидай зориһондоо хүрэхэ, хэлэһэнээ абаха байһаниинь лабтай. Тус бригада табан комсомолшуудһаа бүридэнэ. Тэдэнэр хайшан гэжэ хүдэлмэрилхэдөө иимэ амжалта туйланаб гэхэдэ, ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, хүдэлмэриингөө нэгэшье минутые дэмы үнгэргэдэггүй байна. Колбаса уяха ооһор, сэбэрлэгдэһэн гэдэһэн бэлдээтэй, механическа шприцынь татаһан мяхаар дүүргээтэй байдаг. Мария Мальцева халаанай эхилхэһээ урид бэлэдхэлэй энэ хүдэлмэриие хэжэ үрьдэһэн лэ байдаг.

Мария Андреевна Мальцева 1954 ондо ФЗО-гой һургуули дүүргээд, тус заводто хүдэлмэрилжэ байтараа бригадираар томилогдоо һэн. Мүнөө тэрэ заводойнгоо дирекциин, партийна, комсомольско организациин этигэл найдабариие дүүргэжэ шадаа.

Комсомолшуудай энэ бригадын гэшүүд хамтынгаа байрада сугтаа байдаг. Мария Андреевна заводойнгоо машинна таһагай комсомольско эхин организациин секретарь юм. Тиимэһээ һайн һайхан ажабайдалай үльгэр жэшээ мүн гэр байрадаашье, ажалдаашье харуулжа байдаг.

— Манай заводой хүдэлмэришэд өөһэдынгөө дундаһаа Пригороднэ райсоведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһэн Мария Мальцевада дуугаа үнэн зүрхэнһөө үгэхэнь лабтай, — гэжэ заводой партийна организациин секретарь нүхэр Кононов мэдүүлнэ.

Б. Дашиев.

ХУДАЛДАА НАЙМАА ҺАЙЖАРУУЛНА

Шанар һайнтай эдеэ бэлдэнэ

Александр Игнатьевич Непомнящие республикын эдеэ хоолой болон худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда мэдэхэгүй хүн үгы. Нүхэр Непомнящий нийтын эдеэ хоолой предприятинуудта 15 жэлдэ хүдэлнэ.

Мүнөө нүхэр Непомнящий хүдөө ажахын механизаторнуудые бэлдэдэг Татауровска һургуулиин дэргэдэхи столоводо повароор ажаллажа байна. Тэрэнэй ороһон сагһаа эхилжэ тус столовын хүдэлмэри эли тодо һайжараа. Энэ столоводо эдихидээ курсантнууд, мүн эндэ бэлдэдэг механизаторнууд эдеэлдэг юм. Тиимэһээ нүхэр Непомнящий тэдэнэй талые хаража, курсантнуудай шадал зэргээр хүнгэн сэнтэй аад, шанар һайнтай эдеэ бэлдэхые оролдоно. Ажалдаа үглөөгүүр эртэ гарадаг, үдэшэлэн орой ородог механизаторнуудые эдеэлүүлхын тула столовынхид ажалаа эртэ эхилнэ, орой дүүргэнэ.

Александр Игнатьевич үглөөгүүр эртэ ажалдаа гаража, столовоёо саг сооһь нээхын түлөө оролдодог. Тиимэһээнь эндэхи хүдэлмэришэд амта шэмэ һайнтайгаар бэлэдхэгдэһэн эдеэ хоол барижа, ажалдаа гарана. Үдэшэндөө энэ повар үглөөгүүр шанаха эдеэгээ складһаа абажа бэлэн болгоогүйдөө гэртээ харидаггүй зантай.

Нүхэр Непомнящий столовынгоо хүдэлмэрилэгшэдые өөрынгөө мэргэжэлдэ һургана. Мүн ондоо чайна, столовонуудай хүдэлмэришэдшье тэрээнһээ ходо һургаал абажа байдаг. Энэ столоводо эдеэлһэн хүнүүд нүхэр Непомнящиин бэлдэһэн эдеэ хоолые магтажа, дурадхалай дэбтэртэ олон дахин бэшэдэг юм.

Ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дундаһаа һайн ажалаараа шалгарһан энэ повар Бурмонкоопсоюзай правлениин зүгһөө хэдэн дахин мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Д. Колмаков.

Аймпотребсоюзай автолавка

Бичурын аймпотребсоюз нүүдэл наймаагаар колхозуудай малшадые бараагаар хангадаг болонхой. Автолавкые даагша нүхэр Куренков урид табигдаһан графигайнгаа ёһоор холын фермэнүүдтэ үргэн хэрэглэлэй эд бараатайгаар ошоно. Тэдэнэй даадахяа ерэхэдээ нүхэр Куренков малшадай захиһан эд бараагь саатагүй асардаг юм. Тиигэжэ нүхэр Куренков малшадай дунда хүндэтэ айлшаниинь болонхой.

Нүхэр Куренковой автолавкадань зүүхэн зуруулһаа эхилээд элдэб зүйлэй эд бүд, оёмол, трикотажна хубсаһан, мылэ, духи, сай, сахар, мүн ажаһуудалай элдэб хэрэгсэлнүүд байдаг.

Жэшээлхэдэ, аймагай центрһээ 80 километрын газарта байдаг Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой фермэ, гүүртэнүүдээр нэгэ үдэр соо ябаад ерэхэдээ 1500 түхэригэй бүд, пулаад, радиоприёмнигой хэрэгсэлнүүдые наймаалаа. Мүн Охин-Булагай МТС-эй зонодохи колхозуудай малшадта гурбан үдэрэй турша соо 15-аад мянган түхэригтэ элдэб эд бараа худалдаһан байна.

Һаяхан энэ аймпотребсоюзда тусхай түхеэрэлгэтэй шэнэ машина үгтөө. Урдань нүүдэл автолавка холын фермэ, гүүртэнүүдтэ гараха бүридөө эд бараагаа машинада тээһээр, буулгаһаар ехэхэн сагаа үнгэргэдэг һэн. Мүнөө энэ автолавка нэгэ рейсэдэ гарахадаа хэдэн колхозуудай фермэнүүдтэ хүрэжэ, эд бараа наймаална. Нүхэр Куренков Октябрьска революциин 40-дэхи жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, һара бүхэнэйнгөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

И. Баженов.

Түрүүшын аяншалга

Сошордолтой мэдээсэл

«Бурят-Монголой үнэндэ» Баргажанһаа бэшэдэг хүдөөгэй бэшэгшэд нүхэд Василий **Тараскин**, Цыремпил **Цыдыпов** гэгшэдһээ сошордолтой мэдээсэлэй абтаһан дээрэһээ манай газетын редакци намайе тиишэ ошоод ерэ гэһэн байгаа. Уулзаха голой уһаниинь дундаржа, тэндэхи ГЭС-эй гэрэлынь унтаржа, айлнуудай гэрнүүд харанхыдаба, радиогой абяан замхаба, станциин хүтэлбэрилэгшэд хойрогдожо, ажалшадай эрилтые тооногүй гэжэ тэдэнэр мэдээсээ һэн.

Үндэр наһатын омогорхол

Самолёдоор ошохоёо байһыемни мэдэхэдээ минии үбгэ эсэгэ—арадай дунда алдартай ябаһан Алсагар Мархай: «аша хүбүүмни, абаашыш, намайгаа» гэжэ һайхан сагаан һахалаа толоруулан, һаруул хурса нюдэеэ ошотуулан байба. Үндэр наһатай үбгэн баабайгаа баясуулхаһаа һайн һайхан юун байхаб даа!..

Самолёдой газарһаа хобхорон агаарта дэгдэхэһээ эхилээд, үбгэ эсэгэмни сонхохонһоо холодонгүй орон дэлхэйгээ хаража, омогорхон баясаң һууба. Огторгой тулаһан орьёл үндэр уулануудай оройгоор шуумайжа ябаха зуураа, үбгэжөөл баяраа багтаажа ядан иигэжэ хэлэбэ: «ямаршье һанагдаагүй һайхан саг болоо гээшэб даа! Гайхалтайл һонин байна даа! Урда сагта гансал үльгэрэй хүлэг «хүхэрэгшэ тэнгэриин наахануур, хөөбэлзэгшэ үүлэнэй дээхэнүүр» ниидэжэ шадаха байгаа. Теэд мүнөө Алсагар Мархай аша хүбүүнтээ үргэн сэгээн Байгал дээгүүр, үндэр орьёл Бархан дээгүүр ниидэжэ, хиидэжэ ябанал! Һанаад, һанаад үзэхэдэ һайхан даа, һайхан! Инаг түрэл Эхэ орон тухайгаа дуу дуулаха, үльгэр зохёохо, элидхэл хэхэ дурамни хүрэнэл!» гээд үндэлзэн, маһаран, нюдэнһөө омог баярай ошо сасаруулан һууба.

Электрын гэрэл яахадаа унтарааб?

Үнжэн хонон айлшалагты гэжэ үнинэй таниха үүриндэнь үбгэжөөлөө орхёод, холо ойрын колхозуудаар ябабаб. Саг дулаан, саһан бага, мал тарган, малшад баяртай байна. Һунгуулида бэлэдхэл түлэг дундаа ябажа, ажал дээрээ шалгарһан. арга шадабари ехэтэй, эрхимэй эрхим хүнүүдээ ажалшад нютагай Соведүүдтэ эльгээхээр нэрэлээд байна.

Редакциингаа даалгабариие дүүргэхын тула Уланай сомоной Сталинай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудаар ябажа, олоншье айлнуудта ороо, олоншье хүнүүдээр хөөрэлдөөб. Эндэхи зон тон зүб, тон ехэ гомдол мэдүүлжэ, эрилтэ табижа байна. Хэмгүй ехэ зөөри гаргашалжа, аяар табан жэлэй турша соо баригдаад, 1955 ондо ашаглалгада оруулагдаһан, колхозууд хоорондын томо ехэ гидроэлектростанци эндэ бии юм байна. Теэд... теэд тэрэнь Баргажанай баабгайе баггүй ехээр һажаалгажа баригданхай. Нээрээ, нээрээ! Теэд харыт даа: баабгай үбэл болоходо эшээндээ ороод, хабар болотор унтадаг бээз? Унтадаг! Эгээл тэрээн шэнги, тэрэ станци үбэл болоходо унтаахайнда ураг баряад, хабар зун болоходол лэ «һэридэг» байна. Нёдондо түрүүшынгээ үбэл тиигээ һэн. Мүнөө үбэл баһал тиигээд байнал даа!

Энеэдэншье энеэдэн юм бээз, теэд энеэдэнэй саана ханяадан бии хадаа хэсүү бшуу... Аргагүй ехэ ажал, зөөри гаргажа, арай гэжэ станцитай болоһон аад, хүхихэ сэнгэхэ, хүгжэхэ гэгээрхэ сагтаа—үбэлэй һүниин утада керосинтай лампа бүрүүлтүүлжэ, харанхыдан һууха гээшэ хэсүү байна.

Радиогой „хэлэнэй“ хүлдэһэн тухай

Урдань «нохойгүй айл дүлии» гэдэг байгаа. Мүнөө «радиогүй айл дүлии» гэхэдэ таарахаар болоо. Эндэхи айлнууд хуу радиотой. Теэд... тэрээнэйнь «хэлэн» үбэлдөө хүлдөөд, хабартаа «гахай багшын галаа түлижэ»,. Уулзахан голой урдажа, гидроэлектростанциин гэрэллээ үгэхэдэнь лэ гэдэдэг юм ха. Юуб гэхэдэ, станцитай хамта амяа табиһан радиоузел амидырна ха юм. Тиимэ дээрэһээ мүнөө эндэхи айлнууд дүлииреод байна.

„Сельэлектрогой“ „сэсэшүүлэй“ гэмээр

«Энэ станциие Уулзахан гол дээрэ бэшэ, Улан гол дээрэ бариха хэрэгтэй. Уулзахын уһан үбэлдөө шэргэдэг, Уланай уһан дундардаггүй, хэм соогоо байдаг. Тэрээн дээрэхи тээрмэ үнинһөө хойшо үбэл зунгүй хүдэлнэ» гэһэн нютагай зоной үнэтэй сэнтэй үнэн үгэнүүдые «Сельэлектрогой» «сэсэн» түлөөлэгшэдэй нэгэ шэхээрээ шагнажа, нүгөө шэхээрээ гаргажархёод, өөһэдынхеэрээ болоһон, зоргоороо аашалһан дээрэһээ иимэ юумэ болоо.

«Өөдэнь хаяһан шулуун өөрын толгойдо» гэһэн арадай сэсэн үгэ бии. «Сельэлектрогой» «сэсэшүүл» өөдэнь хаяһан шулуундаа өөһэдөө тудагдаха зэргэтэй.

Уһан дээрэ үрмэ тогтооно

Станциие ашаглалгын конторын директор нүхэр Арсентьев «улаан хэлэтые урдаа оруулхагүй» хурдан нялуун, хубхай хооһон хэлээрээ «уһан дээрэ үрмэ тогтоожо», ажалшадые альбалан мэхэлнэ. Нёдондо ГЭС-эй гэрэлэй унтараад байхада нүхэр Арсентьев «шэнгэн түлишөөр хүдэлдэг шэб шэнэхэн дизельнэ мотор таанарай хараһаар байтар табюулжархёод, гэрэл гээшые яларуулхаб, радиоетнай наяруулхаб» гэ гэһээр үнгэрөө һэн. Мүнөөшье жэлдэ мүн лэ тиигэжэ байна. Ядахын сагта эшэхээ яана гээшэб?!

Арадай аман үгэ соо хэлэгдэдэг бээрэһэн бэгсэргэ Арсентьевэй мотор табихаһаа урид яһан гэрээ барижа дүүргэхэ ха гэжэ эндэхи зон хэлсэнэ...

Зай, уулзатараа, хүндэтэ уншагшад!

М. Тархай.

Буузын жэгнүүр тухай

Бууза гээшэ манай республикын ажалшадай эгээл хүндэтэй, дуратай эдеэ хоолойнь нэгэн мүн. Городой, хүдөө нютагуудайшье ажалшад өөһэдөө, гэртээ энэ эдеэ хэдышье буйлуулжа эдихэ аад, бууза шанаха жэгнүүргүйдэдэг байна. Зарим хүнүүд жэгнүүр өөһэдөө хэдэг. Теэд тэрэниие хүн бүхэн хэжэ шададаггүй, хэхэшье гэхэдэнь жэбэрдэггүй түмэр олдодоггүй байха юм.

Республикымнай нютагай промышленностиин министерствын предприятинууд ажалшадай эрилтые шэнжэлэн, үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ уялгатай. Тэдэ эд бараанай тоодо буузын жэгнүүр оруулхада болоно.

Нютагай промышленностиин гү, али олзоборилгын кооперациин предприятинууд ажалшадай энэ эрилтые гүйсэд хангаха аргатай. Юуб гэхэдэ, нёдондо жэлдэ Улан-Удын Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгын артель хүнүүдэй захилаар буузын жэгнүүр хэһэн байна.

Нютагай промышленностиин министерствын, мүн Бурмонпромсоведэй зарим хүтэлбэрилэгшэд жэбэрдэггүй түмэр, сайр олдохогүй гэһэн шалтаг барижа болохо. Тэрэ тиимэ бэшэ. Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгын артель шаажан гүйлгэһэн элдэб амһарта бүтээдэг болоһоор үнинэй. Энэ артельдэ буузын жэгнүүр бүтээдэг болоо һаа, зохихо. Тус артелиинхид жэгнүүр гаргадаг болохо аргатайшье.

Жэгнүүр хэжэ гаргахынгаа урда тээ артелиин хүтэлбэрилэгшэд бууза хэдэг мэргэжэлтэдтэй зүбшэн хэлсэжэ, жэгнүүрэй хэды буузын багтаамжатай, хэды дабхар табюуртай байхые тааруулха хэрэгтэй. Шаажан гүйлгэһэн тиимэ жэгнүүрэй магазинуудта наймаалагдадаг болоо һаа, тэрэниие олоор худалдан абаха байһаниинь лабтай.

Бурмонпромсоведэй правлени ажалшадай энэ эрилтые бэелүүлэн, ойрын сагта буузын жэгнүүр бүтээдэг болохо ёһотой.

Д. Будаев.

Хони үбэл хурьгалуулхада юугээрээ ашагтайб?

(ВСХВ-дэ хабаадаһан хонишодой дүршэл тухай)

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй хараалһанай ёһоор, Зүүн Сибирьтэ нарин нооһотой хонид олоор үсхэбэрилэгдэхэ зэргэтэй.

Ойрын жэлнүүдэй туршада урданайхиһаа хоёр дахин шахуу ехэ, илангаяа нарин, нарибтар ноохо абадаг болохо зорилго табигдана.

Хонин һүрэгые олошоруулха, ноохо ехээр хайшалха хэрэгые хонишод шиидхэдэг гээшэ. Оронoймнай хонишод хони харууһалха, эдээлүүлхэ талаар угаа ехэ дүй дүршэлтэй болонхой.

Манай хонин ажал саашадаа хүгжэхэ захагүй ехэ арга боломжотой. Оронoймнай урда захын дулаан, богони үбэлтэй газарнуудташье, мүн Сибирьтэ, Байгал шадаршье, ороной хойто районуудта хони үсхэбэрилхэдэ угаа таатай зохид гэжэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл харуулна.

Илангаяа хонидоо бүхэли үбэл бэлшээжэ ондо оруулдаг гуримтай Байгалай үмэнэхи малшад хонидые үбэл, эртэ хабар хурьгалуулха ябадал тон ехэ ашагтай гэжэ хэлсэдэг. Зүбөөр эмхидхэгдээд байбал, хонидые үбэл хурьгалуулхада хурьгад гарзалдаггүй шахуу байна. Гадна, намарай элдин сагта хонид тарган байжа ороондо ороходоо һайн, тиин үбэлдөө олонхинь эхирлэдэг.

Үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн соогуур хонид хүшөө алдажа, хабар орой хурьгалхадаа хурьгаяа садхаадаггүй юм. Үбэл хурьгалһан хониной хүшэ һайнтай, һү ехэтэй байдаг дээрэһээ хурьганиинь тобир, өөдэргэн байдаг.

Эртын хурьгад тэрэшэлэн зунай халуунда тэсэмгэй байхаһаа гадна, бэлшээриин ногооной шатажа захалхада ядадаггүй. Түрүүшынгээ үбэлжэлгэдэ эртын хурьгад томо, тобир болошоһон байдаг. Гадна, тэдэнһээ һураггүй ехэ нооһон хайшалагдана.

Үбэлдөө колхозой хүдэлмэри нэгэ бага нам байжа, хүнүүд сүлөөтэй байдаг, тиимэһээ үбэлдөө хонидые олоорнь түрүүлхэдэ зохид бшуу. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, олонхи колхозууд хонидоо үбэл эртэ хурьгалуулдаг болонхой.

1956 оной Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэ дээрэ Сибириин, Байгал шадарай болон оронoймнай урда зүгэй районуудай хонин ажал үргэнөөр харуулагдаһан байна. «Сибирь» гэжэ павильон дотор Алтайн хизаарай Рубцовско районой ажахы үргэнөөр харуулагдаһан байгаа. Энэ районой 22 колхоз бүхы хонидоо үбэл, эртэ хабар хурьгалуулдаг гэжэ тэндэ бэшээтэй. Мүн эндэхи «Страна Советов» колхоз хонидоо тэжээлээр хүсэд хангаад, эхэ хонидой отара бүридэ хурьгалха хонидой дулаан байрануудые баряад байхадаа, эхэ хонидоо үбэл хурьгалуулна.

Алтайн хизаарай Локтевско районой «Путь Сталина» колхозой хони үсхэбэрилгын түрүү дүршэлые экскурсантнууд-хонишод тон ехээр һонирходог. Энэ колхоз хонидоо үбэл хурьгалуулхаһаа гадна, хонидоо түлгэ байхадань түрүүлнэ. Түлгэдөө хурьгалһан хонидой хурьгад томо байдаг, мүн эхэ хонидһоо һайн шанартай, ехэ нооһон хайшалагдадаг. Иигэжэ 1955 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 122 хурьган **абтаһан** байна. Мүн энэ хизаарай «Рубцовский» гэжэ совхоздо 13 мянган толгой нарин нооһотой хонидой тус бүриһөө 6,4 килограмм нооһон хайшалагдаһан байна. Хонидойнгоо эдеэлүүлгэ, харууһалгые эрид һайжаруулһанай ашаар, энэ совхоз иимэ амжалта туйлаа. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада хонидто силос горьтойгоор үгтэдэг болоһон байна. Үбэлэй сэлмэг үдэрнүүдтэ хонид байрада дүтэхэнүүр адуулагдана, тэжээлшье газаа байлгаад үгтэдэг. Хүйтэндэ газаагуур ябаһан хонид хомхой болодог, элдэб үбшэндэ дайрагдахагүй, ехэл шэрхи болошоно. Совхозой бүхы эхэ хонид үбэл хурьгалдаг. Хабарайхида орходоо үбэл хурьгалһан хонидой олонхинь эхирлэдэг. Эртын хурьгадай нооһониинь хабарай хурьгадайхиһаа 0,8—1,0 килограммаар үлүү.

Совхозой бүхы отарануудта һайн байранууд баригданхай.

Советскэ меринос үүлтэрэй 12 мянган толгой хонитой Марьяновска үүлтэртэ хонидой совхоз (Омско область) хонин бүриһөө 6 килограмм нооһо, 100 эхэ хонидһоо 116 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлбэ. Мүн үбэл хурьгалуулха арга эндэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Нарин ба нарибтар нооһотой хони үсхэбэрилгөөр Читын областиин Ворошиловай нэрэмжэтэ совхоз һайн үрэ дүн туйлаа. Энэ совхозой ажал хүдэлмэриин онсо илгаань гэхэдэ, эндэхи хонид бүхэли жэлдээ адуулагдадаг. Үбэл 35—45 градус хүйтэн байхадашье хонид бэлшэжэ ябадаг байна. Совхозой хонишод, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хонидые үбэл хурьгалуулхаһаа гадна, түлые тусгаар зорилготойгоор түлжүүлдэг байна. Нарай хурьгадай, мүн хонидой һайниинь шэлэ шэлэһээр, эндэ һаяшаг шэнэ «забайкальска» үүлтэрэй хонид бии болгогдоһон байна.

«Хойто Кавказ» гэжэ павильон дотор Ростовско областиин Ремонтненско районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонин ажал үргэнөөр харуулагдана. Энэ колхоз нёдондо хонин бүриһөө 7,8 килограмм нооһо, 100 эхэ хонинһоо 115 хурьга абаһан байна. Бүхы эхэ хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэжэ, үбэл, хабар эртэ хурьгална. Үбэлэй хурьгад намар 35—40 килограмм татадаг байна.

Мүн Ставропольско хизаарай, Ипатовско районой «Вторая пятилетка» колхоз нарин нооһотой 8135 толгой хонитой болонхой. Хонидые эртэ хурьгалуулдаг болоһоор түлынь гарзалнагүй. Мүн эндэхи «Советское руно» совхоз эдлүүриин газарай 100 га бүридэ 6,26 центнер нооһо абана. Хонидой тоо толгойе олошоруулха, нооһо ехээр хайшалха хэрэгтэ хонидые зуһагтаа ябахадань түрүүшынхеэ ороондо оруулхада һайн байһаниие тус совхозой дүршэл гэршэлнэ. 1950 ондо совхозой 4037 толгой эхэ хонид зуһаг байхадаа түрүүшынхеэ ороондо ороһон байгаа. Тэдэнэй оройдоо 4,0 процентнь һубайраа. 100 хонин бүриһөө 138 хурьган абтаһан, эхэ хонин бүриһөө 7,1 килограмм нооһон хайшалагдаһан байна. Тиин 4635 толгой хонидые түлгэ байхадань ороондо оруулжа түрүүлхэдэнь, тэдэнэй 6,6 процентнь һубайрһан байна. Мүн 100 түлгэһөө 118 хурьган абтаа, түлгэ бүриһөө 5,7 килограмм нооһон хайшалагдаһан байгаа. Эдэ тоонуудые сасуулхада, зуһаг ябахадань ороондо оруулһан хонидой ашынь нилээд ехэ байна гэжэ элирнэ. 1955 ондо тус совхоздо 100 толгой зуһаг хонидһоо 138 хурьгад, хонин бүриһөө 8 килограмм нооһон абтахадань, 110 түүлгэһөө 114 хурьга, түлгэ бүриһөө 3 килограмм нооһон абтаһан байха юм.

Эдэ бүхы баримтануудые ВСХВ-дэ ерэһэн Бурят-Монголой АССР-эй хонишод ехээр һонирхоһон байна. Тэдэнэр Читын областиин Ворошиловай нэрэмжэтэ совхозой хонишон А. А. Исакинатай уулзажа, үни удаан хөөрэлдөө һэн. Нүхэр Исакина үүлтэртэ хусануудые яажа харууһалдаг тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэһэн байна. Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой хонишон М. Цыденжапов, тэндэхи «Пламя» колхозой хонишон нүхэр Агильдин гэгшэд колхоздоо ерэхэдээ хонидой харууһалгые һайжаруулхын тулада типовой кошарануудые, дулаан байрануудые барюулха хэмжээ абхуулхабди гэжэ мэдүүлһэн юм. Гадна, эхэ хонидто силос эдюулдэг болохо шухала. Эхэ хонидоо һайнаар эдеэлүүлээд, зүбөөр харууһалаад байбал, үбэл һайнаар түрүүлжэ шадахаар байна. Саашадаа хонидой үүлтэрые һайжаруулха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэхэ зэргэтэй, гэжэ тэдэнэр хэлсэһэн байна.

Колхоз, совхоз бүхэн түрүүшүүлэй аргаар хонидые харууһалха эдеэлүүлхэ бүрин аргатай. Түрүү арга дүршэл ажалдаа нэбтэрүүлбэл, Бурят-Монголой хонишод ойрын хэдэн жэлнүүдтэ нооһо абалгые эрид ехэдхэхэнь дамжаггүй.

В. ВОРОНИНА,
ВСХВ-гэй экскурсовод

Санаар городой түрүү һууриин түлөө

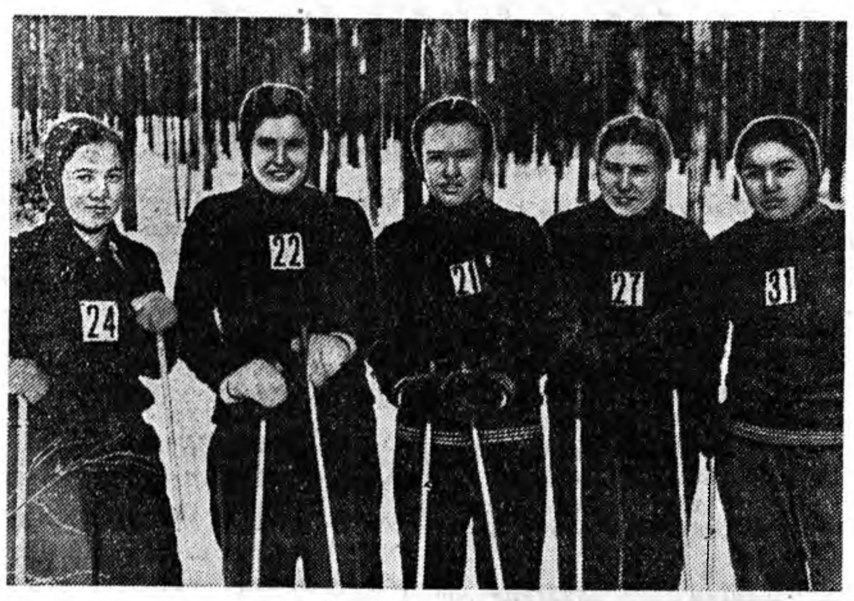

Февралиин 17—19-нэй үдэрнүүдтэ санаар городой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн болоо.

Гурбан үдэрэй туршада болоһон үсэд шанга тулалдаанай һүүлээр 1-дэхи группада мүрысэгшэдэй дундаһаа ПВЗ-гэй «Локомотив» команда түрүү һуури эзэлээ, 2-дохи группада түмэр замай техникум шалгараа.

Өөһэд хоорондын мүрысөөндэ 30 километрые 1 час 58 минута 28 секунда соо гаталһан А. Котельников (ПВЗ-гэй «Локомотив») түрүү һуури эзэлээ. 15 километрын урилдаанда Юрий Броцевич шалгараа.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа А. Докучаева 5 километрые 22 минута 0,3 секунда соо, 10 километр талые 54 минута 48 секунда соо гаталһан байна.

Мүрысөөнэй дүнгүүдэй ёһоор түмэр замай техникумэй команда түрүү һуури эзэлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Түмэр замай техникумэй санашадай команда 2. 30 километрын урилдаанда шалгарһан А. Котельников байна.

А. Егоров.

Булгааһатын культбаза

Зэдын урда талаһаа ороһон Хасуурта голой хойшоо хотирдог газарта Булгааһата нютаг оршоно. Булгааһатын адагта Закаменай аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой үхэрэй нэгэдэхи фермэ байдаг. 1955 ондо тус колхозой правлени болон партийна организациин үүсхэлээр тэндэ культбаза эмхидхэгдэһэн юм.

Хасуурта голой оршондохи өлөхон нютагуудаар адууһа мал үбэлжэдэг, зуһадаг, тиигээд тэндэ малшадшье олон байдаг. Энэ ушарые хараада абажа, культбаза бии болгогдоһон юм. Тэрэнь һайн байратай, досоогоо сэбэрхэн, зохид. Лозунг, плакадууд, портредүүд ханануудтань хадагданхай. «Дайшалхы хуудаһан» гаргагдана. Домино наадахаяа, газетэ уншахаяа, радио шагнахаяа маяшад олоороо суглардаг. Эндэ һаяхан электрын гэрэл яларжа эхилээ. Һургуулиин багшанар ерэжэ, лекци уншадаг, хөөрэлдөөнүүдые хэдэг. Жэшээнь, багша Банзаракцаев А. хүдөө ажахыда, мал ажалда хүдэлмэрилэгшэдэй зорилго тухай хөөрэлдөө хээ.

Гэбэшье, дутагдалнууд культбазада мүн лэ бии. Колхозой правлени шатар, даам абажа үгэхэ, газетэ болон журналнуудые саг соонь асардаг болгохо ёһотой. Уранзохёолой, политическэ номууд үсөөн, нүүдэл библиотекэ эмхидхэгдэнэгүй.

А. Тудупов.

Хурьгадаа кошарно-базова аргаар түлжүүлнэ

Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи комплексно бригадын нүхэр Цыбиковэй отарада үбэлэй түл эмхитэйгээр абтажа байна. Сакманщигууд Цыденова, Гуруева гэгшэд үдэр бүри 7—8 хурьгадые абана. Отарынхид хурьгадаа кошарно-базова аргаар, нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээжэ байна.

Б. Дармаев.

СССР Германска Демократическа Республика хоёрой хоорондохи худалдаа наймаанай харилсаан тушаа

Худалдаа наймаан тушаа хөөрэлдөөнэй амжалтатайгаар дүүрэһэнэй һүүлээр 1957 ондо ССР Союз Германска Демократическа Республика хоёрой хоорондо эд товарнуудые андалдан абалсаха тухай Хэлсээндэ энэ оной февралиин 20-ной үдэр Берлиндэ гар табигдаба.

Советскэ Союз болон Германска Демократическа Республикын Правительственна делегацинуудай энэ оной январиин 7-ной Хамтын Мэдүүлгэдэ хэлэгдэһэн гол ёһонуудай үндэһөөр СССР ГДР хоёрой хоорондохи эд бараанай эрьесэ 1957 ондо 1956 онойхидо орходоо 30 процентээр ехэ болохо.

Шулуу нүүрһэ, түмэрэй, марганцева руда, хара металлай прокат, нефть, хюрөөдэһэн модо, таряа, мяха, малай, ургамалай тоһо ба ГДР-эй арадай ажахыда шухала бусад товарнуудые Советскэ Союз бүри ехээр ГДР-тэ эльгээдэг болохо.

Гар табигдаһан Хэлсээнэй ёһоор, элдэб түхеэрэлгэ, далайн болон гол мүрэнэй судна, вагонууд болон поезднуудые, химическэ промышленностиин продукци болон бусад товарнуудые Германска Демократическа Республика Советскэ Союзда эльгээхэ байна.

ССР Союзай правительствын даалгабаряар, СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министрын орлогшо П. Г. Шмаков, Германска Демократическа Республикын Правительствын даалгабаряар — Гадаадын ба Германи доторой худалдаа наймаанай министр Г. Рау гэгшэд хэлсээндэ гараа табяа.

„Жэгшүүритэй баримта“

ПАРИЖ, февралиин 18. (ТАСС). Урдын гитлеровскэ генерал Шпейделиие НАТО-до командна тушаалда томилһые буруушааһан олон зоной хабаадалгатай демонстрацинууд Парижай 2-дохи, 11-дэхи, 15-дахи, 20-дохи округуудта үсэгэлдэр болоо. Дайнда хохидогшодой, урдын фронтовигуудай, эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй организацинуудай уряалаар эдэ демонстрацинууд болоһон байна. Парижай захын хүдэлмэришэдэй байдаг һуурин газарнуудта демонстрацинууд боложо, олон ажалшад хабаадаа.

Ажалай бүгэдэниитын конфедерациин захиргаанай комисси мэдүүлгэ толилоо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Шпейдель хадаа Франциие немецко-фашистска сэрэгүүдэй эзэмдэжэ байха үедэ французска патриодуудые алаһан хюдаһанай түлөө гол харюусалга дааха ёһотой хүнүүдэй нэгэн болоно.

Нацистска хюдууршадаар алуулагшадай хүбүүдые гитлеровскэ урдын генералай командовани доро табиха гэһэн шиидхэбэри «жэгшүүритэй баримта» болоно гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Шпейделиие томилһые шууд эсэргүүсэн буруушаахыень Франциин бүхы профсоюзна организацинуудые, бүхы ажалшадые ВКТ-гэй захиргаанай комисси уряална.

Тагнуулай хэрэгүүдээр США-гэй гүрэнэй секретариин тусхай туһалагша томилогдобо

ВАШИНГТОН, февралиин 19. (ТАСС). Тагнуулай хэрэгүүдээр гүрэнэй секретариин тусхай туһалагшаар, урда тээнь Индонезидэ США-гэй посол байһан Камминг томилогдоо гэжэ эндэ соносхогдоо. Энээн тухай Даллес өөрөө мэдээсэл хэһэн байха юм. Камминг Индонезидэ байхынгаа урда тээ политическэ асуудалнуудаар НАТО-гой генеральна секретариин туһалагшын орлогшо, тиихэдэ 1950—1952 онуудта Москвада США-гэй посольствын советнигэй тушаал даажа байһан юм.

Урда-Африканска Союзай түрүү ажал-ябуулагшадые сүүдлэнэ

ЛОНДОН, февралиин 19. (ТАСС). Правительствын үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг политикые буруушаажа ябуулга хэһэн Урда-Африканска Союзай олон түрүү ажал-ябуулагшадай сүүд үсэгэлдэр дахяад эхилбэ гэжэ Иоганнесбургһаа мэдээсэгдэнэ. «Гүрэндөө урбаа» гэжэ 156 негр болон индийцүүд гэмнэгдээд, сүүдлэгдэжэ байнхай.

АГЫН ҺОНИНУУД

БАЯН ШАДАЛТАЙ КОЛХОЗ

Хара-Шэбэрэй сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Мажиев) ажахы жэл ерэхэ бүри ургана. Үнгэрһэн жэлдэ колхозой олзо доходынь 5080 мянган түхэриг болонхой. Колхознигуудай ажалта үдэр бүхэндэ 13 түхэриг 90 мүнгэн хубаагдаба. Тус колхозойхид 1957 оной туршада долоон жэлэй һургуули өөһэдынгөө хүсөөр бариха гэжэ шиидэнхэй.

ЭДИР ШАТАРШАН

Дульдургын дунда һургуулиин 2-дохи классай һурагша Баярай Цыржит шатараар ехэ бэрхээр наададаг юм. Мүн Цыржит номоо һайнаар үзэдэг. Шатараар эдиршүүлэй түрүү һууриин түлөө мүрысөөндэ Цыржит илажа гараһан байна. Эдир шатаршан Табтаанайн дунда һургуулиин түлөөлэгшэ, 10-дахи классай һурагша Вали Жамсоевае 2:0 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ФЕСТИВАЛЬ

Округ дотор хаа хаанагүй фестивальда бэлэдхэл үнгэргэгдэжэ байна. Залуушуулай фестиваль март соо үнгэргэгдэхэ юм. Һаяхан Могойтын районой «Коммунизм» колхоздо залуушуулай фестиваль болоо. Тэрээндэ 300 колхознигууд сугларжа, залуу дуушад, хатаршадай бэлиг шадабариие һонирхон хараба. Фестивальда илагшадта шан барюулагдаа.

ТҮРҮҮ МАЛШАДАЙ СЛЁТ

Январиин һүүл багаар округой Культурын байшан соо залуу малшадай 1-дэхи слёт болобо. Тус слёдто обл... тиин Ононой, Борзиин, Ак... гай, Карымска районууд... мүн Ирхүүгэй областьһоо, Бурят-Монголой Сэлэнгын ... магһаа айлшад байлсаа. ... хим амжалта туйлаһан за... малшад үнэтэ бэлэгүүд... шагнагдаба. Жэшээлхэдэ, ... залуу малшадта часы, ... торгон пулаад барюулагд... Зугаалайн Ленинэй нэрэм... тэ колхозой комсомоль... эхин организаци гармошко... Чкаловай нэрэмжэтэ (Баль...нын) колхозой залуушуул... һүнэй-товарна фермэ пате... ноор шагнагдаа.

КОЛХОЗУУД ҺУРГУУЛИНУУДТА ТУҺАЛНА

Һургуулинуудта политех...ческэ һуралсал бэелүүлхэ ... рэгтэ колхозууд ехэ туһал... жа үзүүлдэг болоо. Дульд... гын районой Сталинай нэр... жэтэ колхоз 10 мянган тү... риг, Молотовой нэрэмж... колхоз—5 мянган, Ворош... вай нэрэмжэтэ колхоз—3 м... ган. «Онон» колхоз—3 мян... түхэриг һургуулинуудта ... бэ. Энэ мүнгэн һургуулину... та мастерской түхеэрэлг... хэрэглэгдэхэ юм.

13 МЯНГАН ГОРШООГХОНУУДЫЕ ХЭБЭ

Табтаанайн дунда һург...лиинхид Швернигэй нэрэм... тэ колхоздо туһаламжа үзү... хын зорилгоор рассада һу... гаха горшоогхонуудые хэ... байна. Тэдэнэр 20 мянган го... шоогхонуудые хэхэ уя... абаад, мүнөө 13 мянгыень х... хэй.

Б. Дамдинжапов.

Читын область.

С. Двинских, Д. Кочкин гэгшэд Российска Федерац... чемпионууд болобо

КИРОВ, февралиин 20. (ТАСС). Трамплинһаа санаар һүрэхэ, мүн санаар урилдаха талаар РСФСР дотор түрүү һуури эзэлхын түлөө командануудай болон тус тус санашадай хоорондо эндэ үсэгэлдэр мүрысөөн болоо.

Мүрысөөн гурбан үдэр үргэлжэлжэ, трамплинһаа санаар һүрэхэ талаар С. Двинских (Свердловск) гэгшэ Российска Федерациин чемпионой нэрэзэргэдэ хүртөө. Энэ нүхэр 214,6 очко олоһон байна. Хажуу тээһээнь шанга һалхинай... жэ байгаашье һаань, нүхэр ...ских 64,5 метр һүрэһэн байна.

Трамплинһаа санаар һүрэхэ... 15 километртэ санаар урилда... лаар Д. Кочкин (Свердловск) ... шэ РСФСР-эй чемпионой нэр... гэдэ хүртэбэ.

Мүн трамплинһаа һүрэхэ, са... урилдаха талаар Свердловски... нашадай команда нэгэдэхи һ... Киров городой спортсменүүд ... дохи һуури эзэлээ.

Хонишон барас хоёрой тэмсэл

КОШ-АГАЧ, (Алтайн автономно область), февралиин 19. (ТАСС). Хилэ шадар байдаг, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Илтра Кеберековагай байрань хада тайгын дунда оршодог юм. Хонидой һүни хашаа соогоо хүлгэхыень хонишоной басаган Чындай дуулажархёод, эхээ һэрюулбэ. Илтра Кеберекова буугаа гартаа бараад, хонид руугаа гүйжэ оробо. Хонинойнь хашаагай нэгэ углууда ямаршьеб томо арьяатанай һүүдэр харагдаадхиба. Хашаагайнь хушалта дээрэһээ сүмэрһэн байба. Монгол ү... рэй хоёр хоройшо нохой арьяат... добтолон ороо. Тэрэ арьяатан ... шьегүй һабараараа сохижо ... нохойень ехээр шархатуулаа. ... Кеберекова хэдэн удаа бууда... арьяатанай нюдэ тудажа ... болгоо. Бүтэн үлэһэн нохо... хамһажа хонишон тэрэ арьята... алаһан байна. Һүни ерэһэн энэ... шан хадын барас байшоо.

Хадата Алтайда иимэ барас... мор юм.

Хориин дунда һургуулиин 150 жэлэй ойдо

Эгээн үнинэй бурят һургуули

Байгалай үмэнэхи эгээн түрүүшын бурят һургуули байһан Анаагай приходско училищиин 150 жэлэй ой 1956 ондо гүйсэбэ. Энэ һургуули 1806 оной январиин 24-дэ Хориин Думын дэргэдэ нээгдэһэн юм.

Бурят үхибүүдые ород хэлэ бэшэгтэ һургажа, хожомынь тэдэниие отогой яамануудай бэшээшэнэр болгохо гэһэн зорилго Анаагай һургуулиин урда табигдаһан байгаа. Тиигэбэшье, «бусад түрэлтэнэй» эрдэм гэгээрэлэй дээшэлхэдэ дурагүй хаанта засагай тэрэ һургуулида ямаршье туһаламжа, мүнгэн тэдхэмжэ үзүүлдэггүй байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ, Анаагай һургуули олон жэлэй турша соо үгы бии хоёрой забһарта байдаг һэн ха.

Дээдэ Үдын уезднэ һургуулинуудай харгалзагша 1826 ондо Анаагай һургуулиие шалгажа үзөөд, «1818 ондо энэ һургуулида ороһон үхибүүд мүнөө хүрэтэрөө арайхан лэ уншажа, бэшэжэ һураһан байна» гэжэ тэмдэглэһэн юм. Нээрээшье тус һургуули түрүүшынгээ табяад жэлдэ тон хангалтагүй муугаар хүдэлһэн, дүүргэжэ гарагшадайнь тоо угаа үсөөн байгаа. Жэшээнь, 1820 онһоо 1836 он хүрэтэр, 17 жэлэй турша соо энэ училищиие миил 21 хүн дүүргэһэн байна.

Үнгэрэгшэ зуунжэлэй 50-яад онуудай үедэхи олониитын политическэ хүдэлөөн арадай гэгээрэлэй хэрэгтэ нилээд һайн нүлөө үзүүлээ. Тэрээнһээ уламжалан холын бурят һургуулииншье байдал һайжарһан юм. 60-аад онуудай эхиндэ анха түрүүшын бурят багша Базар Норбоев Анаагай һургуулиин багша болоһон байгаа. Энэ багша бурят үхибүүдые ород бэшэгтэ һургахадаа, ородой агуу ехэ педагог К. Д. Ушинскиин заабаряар нэн түрүүн ород яряанай хэлэндэ дадхаан һургаһан юм. Удаашьегүй Анаагай һургуули Дээдэ Үдынгөө округ соо һуралсалай хүдэлмэриин талаар түрүү зэргэдэ гараһан байна.

Анаагай һургуулиие шалгаһан хүнүүд ород хэлэ заалгаар Норбоев багшын мэргэжэл шадабариие онсо сэгнэдэг, «эндэ һурадаг бурят хүбүүдэй олониинь ород хэлэн дээрэ һайса хөөрэлдэжэ шададаг болонхой» гэжэ тэмдэглэдэг байгаа. 60-аад онуудһаа хойшо тус һургуулида заримдаа табяад хүн һуралсадаг болоо һэн.

Тиигэбэшье, хаанта засагай үедэ энэ һургуули дүүргэгшэдэй ганса нэгэниинь лэ саашадаа һурадаг байба. Октябрьска революци хүрэтэрхи 111 жэлэй турша соо Анаагай һургуули дүүргэһэн хүнүүдэй миил дүрбэниинь һуралсалаа үргэлжэлүүлжэ, Дээдэ Үдын уезднэ училищи дүүргээд, багшанар болоһон байдаг. Тэдэниие нэрлэбэл: Базар Норбоев, Цыден Сахияев, Рабдан Аюшеев, Аюржана Санжиев гэгшэд болоно.

Совет засагай үедэл Анаагай һургуули арадай гэгээрэлэй бодото гуламта болоо. 1924 ондо Бурят-Монголой АССР-эй тогтоһонһоо хойшо нэгэ жэл үнгэрөөд байхада Анаагай һургуули үргэдхэгдэжэ, Хориин ШКМ (таряашан залуушуулай һургуули) болоһон юм. Энэ һургуули урдын харанхы байдалтай тэмсэхэ, шэнэ ажаһуудал зохёохо, колхоз тогтоохо, олониитын дунда политическэ, научна болон хүдөө ажахын эрдэм һургаал дэлгэрүүлхын тула ехэхэн хүдэлмэри ябуулһан байна.

Хориин дунда һургуулиин библиотекэ 5000 гаран номтой юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: библиотекарь Таисия Алексеевна Шелигова (баруун гарһаа) һурагшадта ном үгэжэ байна.

А. Мантаевай фото:

Һургуули тухай партиингаа тогтоолнуудые дүүргэжэ, һурагшадаа түгэс эрдэмтэй болгохо, илангаяа ород хэлэ һайнаар шудалуулха хэрэгтэ багшанар В. Н. Мунхоев (мүнөө РСФСР-эй габьяата багша), А. З. Янгутова, Д. П. Зырянова болон бусад ехэ оролдолго гараһан байха юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай хүндэ хүшэр жэлнүүдые Хориин дунда һургуули нэрэтэй түрэтэйгөөр үнгэргэлсөө. Олохон багшанар ба һурагшадынь дайнай фронтнууд дээрэ шэн габьяа гаргажа, Советскэ Союзай орденууд, медальнуудта хүртэһэн байна. Тэдэнэй тоодо һургуулиин завуч С. С. Апрелков, багшанар С. С. Бадмацыренов, В. Е. Давиденко болон бусад, һурагшад М. Махатов, И. Заиграев, А. Хулукшанов, Г. Прозоров ба бусад ороно. Энэ һургуулиие урдань дүүргэһэн инженер-электрик, дүрбэн орденой кавалер Д. Ж. Жанаев наһа бараһан хойноо Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргэдэ хүртөө һэн.

Хориин дунда һургуули мүнөө Бурят-Монгол доторхи хүдөөгэй эгээн томо һургуулинуудай нэгэн болонхой. Тус һургуули 28 комплект-класстай юм. Тэрээнэй тоодо 1—4-дэхи классуудта 285 һурагшад, 5—7-дохи классуудта 208, 8—10-дахи классуудта 206 һурагшад бии. Тус һургуулида хамтадаа 700 шахуу һурагшад һуралсана.

Һургуулиин хоёр дабхар байшан соо уужам һаруул 16 классна таһалга, яһала һайн түхеэрэлгэтэй физикын, биологиин, химиин, математикын, машиноведениин кабинедүүд бии. Һургуули шадарай участок дээрэ РСФСР-эй габьяата багша И. Г. Дадуевай хүтэлбэреэр тон һонирхолтой хүдэлмэри хэгдэдэг.

Мүнөө Хориин дунда һургуулида эрдэм мэргэжэл ехэтэй 40 гаран багша хүдэлдэг. Тэдэнэр һурагшадаа ажал хүдэлмэридэ дуратай, дүршэлтэйгөөр хүмүүжүүлхэ эрилтэ табидаг, парти, правительствынгаа тогтоол заабаринуудые бэелүүлэн ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Физикын, математикын, биологиин, химиин ба географиин багшанар промышленность, техникэ болон бусад үйлэдбэридэ эдэ наукануудай хайшан гээд хэрэглэгдэдэгые һурагшадтаа заажа үгэдэг. Илангаяа физикын багша С. В. Кан, тоо бодолгын багша Д. А. Аюржанаева болон бусад заадаг материалаа бодото ажалтай шадамараар холбодог байна.

Эндэхи багшанар үхибүүдые хүмүүжүүлхэ асуудалаар түрэлхидэйнь дунда ехэхэн хүдэлмэри ябуулдаг, элидхэл, лекцинүүдые хэдэг. Багшанар болон һурагшад комсомольско, пионерскэ организацинуудай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Хориин дунда һургуули 150 жэлэй туршада оршоходоо Ага, Хори, Хэжэнгэ, Ярууна болон бусад нютагуудай бурят зоной дунда эрдэм гэгээрэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ үүргэ дүүргээ.

1924 онһоо хойшо Хориин дунда һургуулиин 7-дохи ба 10-дахи классуудые мянга гаран хүн дүүргэжэ гараһан байна. Тэдэнэр мүнөө коммунистическэ байгуулалтын олохон һалбаринуудта амжалтатайгаар ажаллажа байдаг. Олонхинь хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, врачууд, багшанар, партийно-советскэ хүдэлмэрилэгшэд болонхой. Тэдэнэй тоодо медицинскэ наукын кандидат Д. Ж. Жамьянова, физико-математическа наукын кандидат Б. С. Содномов, филологическа наукын кандидадууд Ц. Б. Цыдендамбаев, Е. В. Баранникова, уранзохёолшод Ч. Цыдендамбаев, Ц. Номтоев, Б. Базарон, композиторнууд Б. Ямпилов, Ж. Батуев, артистнууд Ч. Генинов, Г. Лосев, Ц. Шагжин, уранзураашад Гармаев, Аносов болон бусад ороно.

Хориин һургуулида һураһан хүнүүд арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэй дунда эрхим ажал хэрэгээрээ суурхаһан һаалишад, хонишод, механизаторнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд олон.

Хориин һургуули дүүргээд, дунда, дээдэ һургуулинуудта һуража, багшанар, эмшэд, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болоһон олохон хүнүүд республикынгаа аймагуудта ажалладаг. Арба гаран хүн сэрэгэй мэргэжэл шэлэжэ, Советскэ Армиин офицернууд болонхой. Тэдэнэй тоодо Эсэгэ ороноо хамгаа... Агуу ехэ дайнда хабаадалс... полковник Махатов, подполк... гууд Дымбрылов, Ямпилов, М... пов болон бусад оролсоно.

Хориин дунда һургуулиин ... юу харуулнаб гэхэдэ, хори... дууд үни сагһаа хойшо соёл... гээрэлтэй болохо гэжэ эрмэлз... ород хэлэ бэшэгтэ һуража, агу... ород арадай культурын аша ту... хүртэхые хүсэдэг байһыень гэр... нэ. Гэбэшье, бурядууд мэтын ... яһатадай соёл культураяа хүг... хэ гэһэн эрмэлзэлгые хаанта за... нютагай баяд, ноёд дэмжэдэ... харин арад түмэниие хара... мунхаг байдалда зорюута бай... даг байгаа. Тиимэһээ аяар ... ондо нээгдэһэн аад, Совет за... тогтоогдохо хүрэтэр зуу гаран ... дэ Хориин һургуули эхин ш... зандаа үлэһэн юм.

Агуу ехэ Октябрьска социали...ческэ революциин илаһанай ... лээр лэ манай орон доторхи ... арадуудай соёл культура тон ... хүгжэһэн байна. Совет за... тогтоогдохоһоо хойшо Хориин ... гуули бүхы талаараа хүгжэжэ, ... дай ажахын, культурын ... һалбаринуудта ажаллаха хүдэ... рилэгшэдые бэлдэлсэхэ газар ... лоо.

Түрэл Коммунистическэ парти... гаа, Советскэ правительствы... анхарал оролдолгын ашаар Хо... дунда һургуули һуралсалай-хү... жүүлгын хэрэгые улам һайжа... лан, шэнэ амжалта туйлажа, ... жэлэйнгээ алдарта ойс угтахан...

В. АНДРЕЕВ, Иркут... хари хэлэнүүд... пединститудай доц...

Редактор Д. Л. ЛОБСАНО...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00355. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 7...